DİYARBAKIR

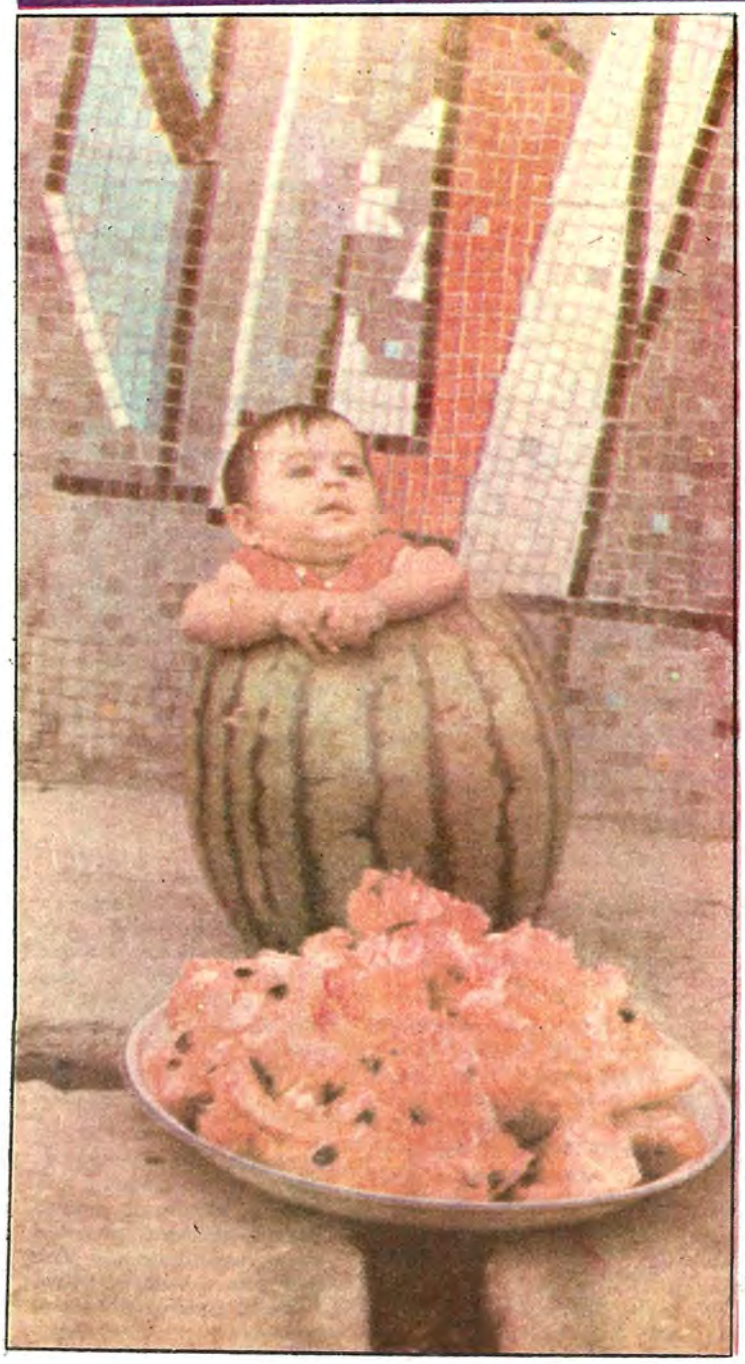

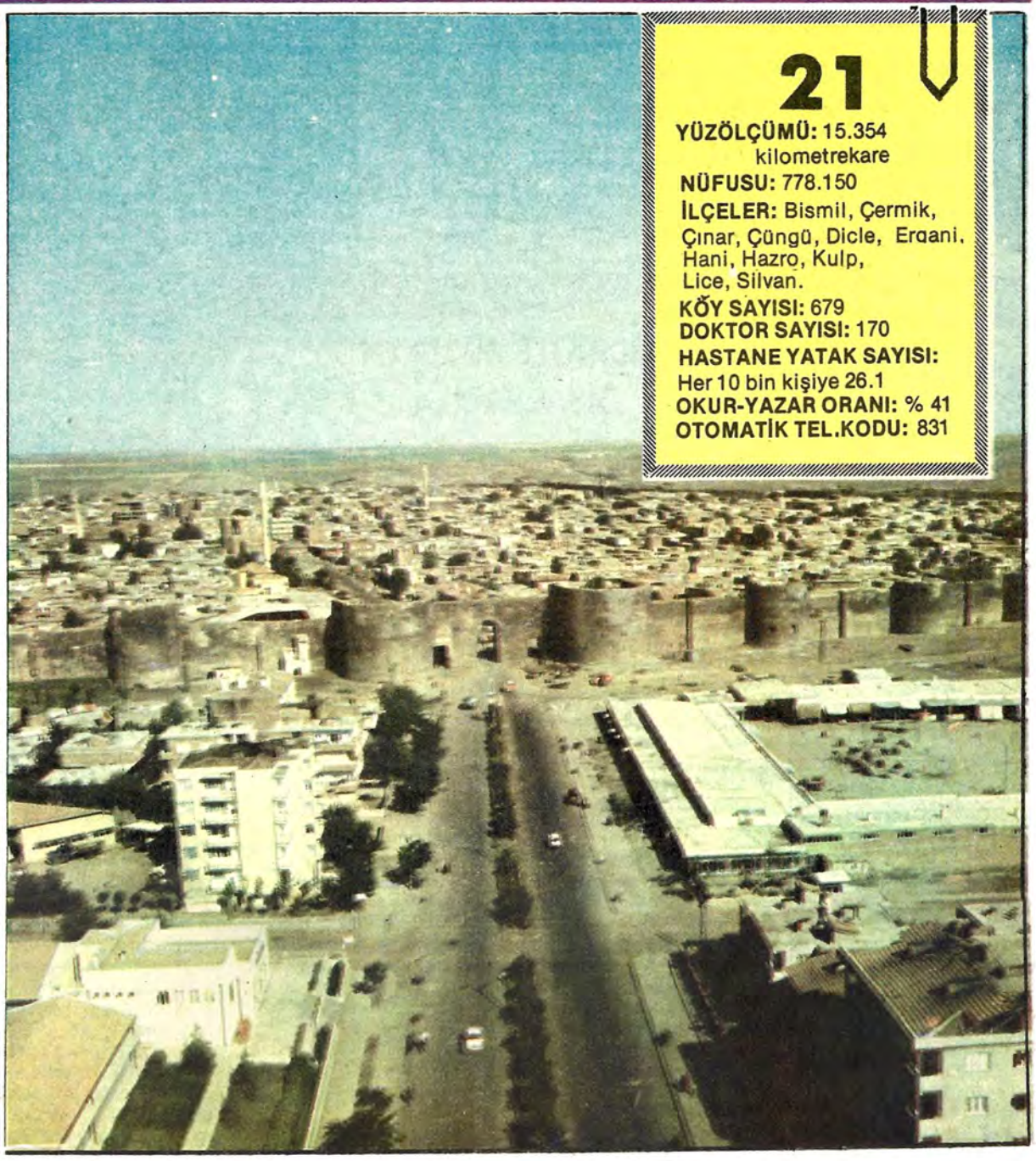

21

YÜZÖLÇÜMÜ: 15.354 kilometrekare
NÜFUSU: 778.150
İLÇELER: Bismil, Çermik, Çınar, Çüngü, Dicle, Ergani, Hani, Hazro, Kulp, Lice, Silvan.
KÖY SAYISI: 679
DOKTOR SAYISI: 170
HASTANE YATAK SAYISI: Her 10 bin kişiye 26.1
OKUR-YAZAR ORANI: % 41
OTOMATİK TEL.KODU: 831

Güneydoğu'nun incisi; Diyarbakır'a Dicle can verir

ÇİN Seddi'nden sonra dünyanın en geniş, en uzun ve en sağlam surları ile çevrilidir Diyarbakır.

Bir kalkan balığını andıran görünüşü ile kenti kuşatan bu ölümsüz eserin hemen her yanı, tarihin çeşitli dönem ve uygarlıklarını yansıtan kitabeler, oyma ve kabartma motiflerle bezenmiştir.

Diyarbakır, köyleri ile ilçe merkezleri ile bağrında bitmez, tükenmez bir kültür hazinesini saklamaktadır. Özellikle folklor konusunda yurdumuzun en zengin yörelerinden biridir.

Diyarbakır denilince, akla ilk gelen şeylerden biri de hiç kuşkusuz karpuzdur. Kentin küçük bir çocuk büyüklüğündeki karpuzları, Dicle nehri kıyısındaki kumsal arazide açılan kuyularda yetiştirilmektedir. Karpuz kuyuları, Dicle'nin sularının çekilmeye başladığı nisan, mayıs aylarında açılır. Büyük karpuz yetiştirebilmek için her kuyunun boyu iki metre genişliği ise, 60 metre olarak kazılır.

Diyarbakır'ın "Nil"i diye bilinen, kente can veren Dicle Nehri, yöre halkı tarafından kutsal sayılır ve Tanrı'ya uzanan yol olarak bilinir.

Dicle boyundaki köylerin çoğunda Boranhane adı verilen güvercinlikler vardır. Köyler, binlerce güvercinin beslendiği birer kuş cennetleridir.

Silvan ilçesi yakınlarındaki ünlü Malabadi Köprüsü, dünyadaki taş kemerli köprüler içinde kemeri en geniş olanıdır. Görkemli bir Artuklu eseri olarak yükselen köprünün iki yanında kervan ve yolcular için barınaklar bulunur.

Diyarbakır'da bulunan Şeyh Mutahhar Camii'nin minaresi benzeri olmayan bir biçimde yekpare dört sütun üzerinde inşa edilmiştir.

Adı nereden geliyor

Arabistan'dan kalkıp Dicle dolaylarına göç eden Bekr kabilesi, burada yerleştikleri topraklara "Berk'lerin diyârı" anlamına gelen "Diyar-ı Bekr" adını vermişlerdi. Bu çevre yakın bir zamana kadar bu adla, fakat ufak bir değişiklikle; "Diyarıbekir" olarak anıldı. 1937 yılında Atatürk yaptığı bir konuşmada bu güzel beldeden Diyarbakır olarak Bahsetti. Bu yeni ve güzel ad pek kısa bir süre sonra Bakanlar Kurulu tarafından onaylandı ve Diyarıbekir resmen Diyarbakır oldu.

Kentlerimizin tarihçesi bir kültür hizmeti olarak GARANTİ BANKASI'nca hazırlanmıştır

Sizlere hizmet vermekten mutluyuz

DİYARBAKIR ŞUBESİ
Açılış Tarihi: 5.12.1979 Adres: İnönü Cad. İnönü Mah.
Telefon: 19011-19010-11342

ANADOLU BANKASI
Hazine Bankası

Politik Kimliği

14 Mayıs 1950

Milletvekili genel seçimleri
Katılma oranı: % 90.2

Partiler	Aldığı oy
CHP	48.000
DP	53.691

2 Mayıs 1954

Milletvekili genel seçimleri
Katılma oranı: % 92.8

Partiler	Aldığı oy
CHP	42.333
DP	72.907
HP	3.389
Bağımsız	673

27 Ekim 1957

Milletvekili genel seçimleri
Katılma oranı: % 66.1

Partiler	Aldığı oy
CHP	33.820
CMP	900
DP	53.309
HP	22.466

15 Ekim 1961

Milletvekili genel seçimleri
Katılma oranı: % 76.1

Partiler	Aldığı oy
AP	23.401
CHP	39.857
CKMP	6.331
YTP	52.012

10 Ekim 1965

Milletvekili genel seçimleri
Katılma oranı: % 64.3

Partiler	Aldığı oy
AP	31.936
CHP	25.695
CKMP	3.799
MP	1.867
YTP	25.599
Bağımsız	12.993

12 Ekim 1969
Milletvekili genel seçimleri
Katılma oranı: % 62.5

Partiler	Aldığı oy
AP	42.934
CHP	8.825
CGP	3.654
MP	9.592
MHP	920
TİP	3.330
YTP	31.947
Bağımsız	19.801

14 Ekim 1973

Milletvekili genel seçimleri
Katılma oranı: % 66.5

Partiler	Aldığı oy
AP	30.822
CHP	45.264
CGP	8.294
DP	18.166
MHP	4.496
MSP	27.566
Bağımsız	14.059

5 Haziran 1977

Milletvekili genel seçimleri
Katılma oranı: % 66.5

Partiler	Aldığı oy
AP	48.694
CHP	64.991
CGP	876
DP	2.102
MHP	2.035
MSP	33.324
TİP	2.805
Bağımsız	31.824

Yıl: 1961 halk oylaması sonuçları

Kabul	% 74
Red	% 26

Yıl: 1981	Kabul	Red:
	% 89.3	% 107

DİYARBAKIR VALİSİ: ERDOĞAN ŞAHİNOĞLU

«ORTADOĞU'YA İHRACATI ARTIRMALIYIZ»

1979 yılından beri Diyarbakır'da görevimi sürdürmekteyim. Diyarbakır çok eski bir tarihe sahiptir. Bilinen 3000 yıllık bir mazisi vardır ve camileri, surları ile büyük bir tarih şehridir. Şehrin ana merkeze uzaklığı turizm sektörünün organizedeki eksikleri nedeniyle turist trafiğinde beklenen gelişmeyi getirememiştir.

Son yıllarda Diyarbakır ve yöresinde altyapı hizmetleri bitmiştir. Devletin teşvik uygulamaları üst düzeydedir. Gümrük vergi muafiyeti, teşvik kredisi olanakları her vatandaşımıza açıktır. Ortadoğu'ya yapılacak ihracatın giderek artması Diyarbakır'ı câzip hale getirmiştir. Yörenin ekonomik yönden kalkınması devlet yatırımları yanında iş adamlarının da yatırım yapmalarını gerektirmektedir. Bu takdirde Güneydoğu'da halkın iktisadî ve sosyal yaşam düzeyleri giderek daha iyiye ulaşacaktır. Aslında Diyarbakır halkı verilecek her şeye minnettar kalacaktır, her yeniliğe açık misafirperver, cana yakın bir topluluktur. Doğu ve Güneydoğu olarak tarım tek mahsule dayanmaktadır. (Buğday, arpa). Tarım nevinin değiştirilmesi istikbalde GAP diye bilinen Güneydoğu Anadolu projesi ile gerçekleşebilecektir. GAP'ın alt projeleri olan Dicle, Kral kızı, Batman, Silvan ve Batman projeleri Diyarbakır'da geniş alanların sulanmasını sağlayarak ilde verimliliği düşüren en önemli etken olan nadası azaltacak ve tarımsal üretimi büyük ölçüde artıracaktır. Son 2 yılda nadas alanlarını değerlendirme çalışmaları olumlu sonuç vermiştir ve ihracata yönelik mercimek ve nohut ekim alanları giderek yaygınlaşmış üreticiye refah getirmiştir. 1983 yılında 2. mahsül alımı çalışmaları da başlatılacaktır. Böylece yeni düzenlemeler ile Diyarbakır tarım sektörünün hızla büyüme aşamasına getirilmesi yakın zamanda gerçekleşecektir. Sanayi sektöründe de aynı gelişmeyi sağlamak için çok yönlü çalışmalara gidilmektedir.

Diyarbakır Belediye Başkanı: Muhsin Akar

«SÜRATLE BÜYÜYEN DİYARBAKIR»

DİYARBAKIR şehri Karacadağ platosunun Dicle Nehri ile kesilen kısmı üzerinde kurulmuş eski ve tarihi bir şehirdir.

Şehir sur içi, Yenişehir ve Bağlar olmak üzere üç ana bölümden oluşmuştur.

Sur içi eski Diyarbakır'ın yer aldığı tarihi kesimdir. Bu kısmın etrafı çepeçevre tarihi surlarla çevrilmiştir.

Surlar havadan bakıldığı takdirde kalkan balığını andırmakta olup balığın baş kısmı iç kale veya saray kapısı denilen kısma isabet etmektedir.

Diyarbakır gerek nüfus yönünden, gerek yerleşim yönünden son 20-25 yıl içerisinde süratle büyümeye başladığından sur içi kafi gelmemiş ve şehir sur dışına taşarak büyümüş ve genişlemiştir. İlk taşma sonunda Yenişehir ve Ofis semtleri teşekkül etmiş olup bu kesim son derece modern bir görünüm içindedir.

Bağlar kesimi son 15 yılın ortaya çıkardığı bir semttir. İmar planı ve yol istikamet planı olmadan kendiliğinden teşekkül etmiştir. Şehrin nüfusunun 1/3'ü bu kesimde yaşamaktadır.

Şehrin tamamı 27 mahalleden ibarettir. Belediye hududu 7151 km. iskân hududu ise, 512 km.'dir.

Şehrin 1980 nüfus sayımına göre, nüfusu 235.000'dir. Gerek yazılmayan nüfus, gerek şehre olan nüfus akımı durumu nazara alınırsa halihazır nüfusun 320.000 civarında olduğu tahmin edilmektedir.

Şehre civar il ve ilçelerden ve köylerden büyük bir nüfus akışı mevcuttur. Bunun yanında Diyarbakır merkezinden de büyük şehirlere sürekli bir nüfus akışı vardır.

Ancak, gelen nüfus gidene göre çok fazladır ve bu nedenle Diyarbakır'ın nüfusu her geçen yıl süratli bir şekilde artmaktadır.

ŞEHRİN ÖNEMLİ SORUNLARI:

1—İÇME SUYU:

Hali hazır nüfus durumuna göre şehrin su ihtiyacı 1000 litre saniyedir. Ancak, şehre gelen su 450 litre saniyedir. İçme suyunun 400 litre saniye kısmı şehre 11 km. uzaklıkta olan GÖZELE köyünden cazibe ile gelmektedir. Mütebaki 50 litre saniyelik kısmı ise, şehir içindeki kaynaklardan motopomplarla sağlanmaktadır.

1982 yılı içinde belediyece gerçekleştirilen proje uygulamaları sonunda saray içi ve Alipınar köyü civarından sağlanan 110 litre saniye ve yine Gözele isale hattındaki kaçakların önlenmesi suretiyle sağlanan 40 litre saniye su ile şehir içme suyu 600 litre saniyeye çıkarılmıştır.

İçme suyu sıkıntısı genellikle yaz aylarında çekilmekte ve yaz mevsiminde içme suyu semtlere münavebe ile verilmektedir.

Şehrin birçok kesimlerinde içme suyu şebekesi yeterli olmadığından yeni iskân edilen bazı kesimlerde de şebeke bulunmadığından 250.000.000 keşif bedelli ve dört sene vadeli içme suyu şebeke projesi İller Bankası'nca ihale edilmiş ve tevzi çalışmaları 1982 yılı içinde başlamıştır.

2—KANALİZASYON:

Şehrin kanalizasyon şebekesi yeterli değildir. Çok önemli bir sorun teşkil eden bu problemin halli için 250.000.000 keşif bedelli ve dört yıl vadeli olan yenileme ve tevsi projesi ihale edilerek 1982 yılı içinde tevzi işlerine başlanmıştır.

3—YOL SORUNU:

Geniş bir alana yayılmış olan şehrin caddelerinin toplamı 70 km. civarındadır. Bu miktarın 2/3 kadarı bakım ve onarıma muhtaçtır. 1982 yılı içinde 22 km.'lik yol ağı yeniden asfaltlanmıştır.

4—İSKÂN SORUNU:

Şehrin imar planı 1965 yılında uygulamaya başlanmıştır. Süratli nüfus artışı nedeniyle iskân planı tamamen dolmuştur. Bu nedenle şehir iskân sorunu ile karşı karşıya kalmıştır. Yeni imar planı pek yakında belediye adına İller Bankası'nca ihaleye verilecektir.

5—İMAR SORUNU:

Şehir belediyesinin maddî imkânları yeterli olmadığından imar planına göre açılması genişletilmesi gereken yolların bir kısmı açılmamış veya genişletilmemiştir. Yine aynı nedenle fuar, yeşil saha ve çocuk parkları gibi sosyal tesisler de gerçekleştirilememiştir.

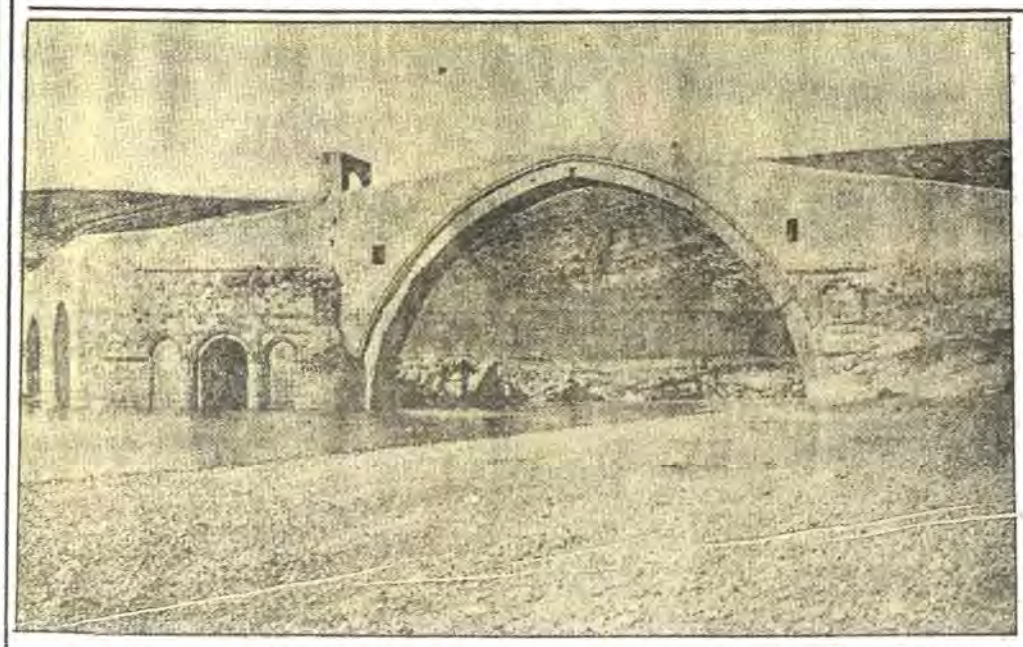

Malabadi Köprüsü...

Diyarbakır'ın çevresi Güneydoğu Torosların uzantıları ile çevrilidir. İlin kuzeyinde Güneydoğu Torosların bir kolu sayılan Akdağ bulunur. Dağ, tepe çevresindeki taşları beyaz olduğu için bu adla anılmaktadır.

Yeryüzü şekilleri bakımından Diyarbakır bölgesi genel olarak dağlarla çevrili, ortası hafif çukurlaşmış bir görüntüdedir.

Diyarbakır'da tarıma uygun topraklar, bazı küçük yapısal özellikler dışında genellikle benzerlikler gösterir. Ovalar, Dicle Irmağı'na karışan çay ve derelerin vadilerinde zincirleme bir sıra oluştururlar.

Diyarbakır'ın en önemli akarsuyu, Dicle Irmağı'dır. Irmağın dışında, Ambar Çayı, Batman Çayı, Kalhane Suyu, Medya Çayı, Sinek Çayı, Göz Suyu, Madrap Suyu, Sinan Suyu ve Çüngüş Çayı belli başlı çay ve dereleridir.

İl sınırları içinde doğal göl bulunmamasına karşın, baraj ve göletler vardır. Bunlar Devegeçidi Barajı, Karakaya Barajı, Ortaviran Göleti, Gözegöl Göleti ve Kurtkaya Göleti'dir.

Protokol

Vali :	**Erdoğan Şahinoğlu**
Belediye Başkanı :	**Muhsin Akar**
Cumhuriyet Savcısı :	**Necati İyigün**
7. Kolordu Komutanı :	Korgeneral **Suat İlhan**
2. Taktik Hava Kuvvet Komutanı :	Korgeneral **Hikmet Kesim**
Emniyet Müdürü :	**Lütfü Zafer Aras**
Millî Eğitim Müdürü:	**Yılmaz Tufan**
Turizm Bölge Müdürü:	**Selahattin Karadeniz**

Vergi Rekortmenleri

Mehmet İçkale	146.910.436
Edip Gürcün	19.100.525
Kadri Soydamal	12.612.363
Süleyman Soydamal	12.313.951
Burhan Yıldız	4.955.487

Nüfus

Diyarbakır hızlı nüfus artışına sahip olan illerimizden biridir. Kent nüfus varlığındaki büyüme, Türkiye genelinin üzerinde yer almıştır.

Diyarbakır 778 bin 150 kişilik nüfusu ile, bugün Türkiye'nin 16. büyük ili konumuna ulaşmıştır. Yapılan istatistiklere göre, Türkiye genelinde kilometre kareye düşen insan sayısı 58 iken Diyarbakır'da bu oran 51'dir.

İlde doğum oranının yüksek oluşu, hızlı nüfus artışının temel nedeni olarak görülmektedir. Bunların yanı sıra Diyarbakır'da kırdan kente göç olayı, aile reisinin birey olarak gücü yerine ailenin bütünüyle göç etmesi şeklinde gelişmektedir.

Yapılan araştırmalara göre, 0-14 yaş grubu arasındakilerin tüm il nüfusuna oranı yüzde 49'dur. Sayılardan da anlaşıldığına gibi, kent nüfusunun yarısına yakını 0-14 yaş grubu arasındadır.

İLÇELERİNİ TANIYALIM

MERKEZ

Diyarbakır'ın en büyük ilçesi olan merkez ilçenin yüzölçümü 3.010 kilometrekare, nüfusu ise 323 bin 448'dir. İlçe toprakları Karahan Ovası ile Kiki ve Dicle Şerit ovaları arasında kalan bölgedeki en büyük ova, Diyarbakır ovasında yer almaktadır.

İlçede Arkutoğulları, Akkoyunlar ve Osmanlı dönemlerinden önemli yapıtlar bulunmaktadır. Akkoyunlu ve Osmanlı mimarisinin etkileşim alanı olarak gösterilmektedir. Anadolu'nun dünyaca ünlü Diyarbakır kalesi ilçede bulunmaktadır.

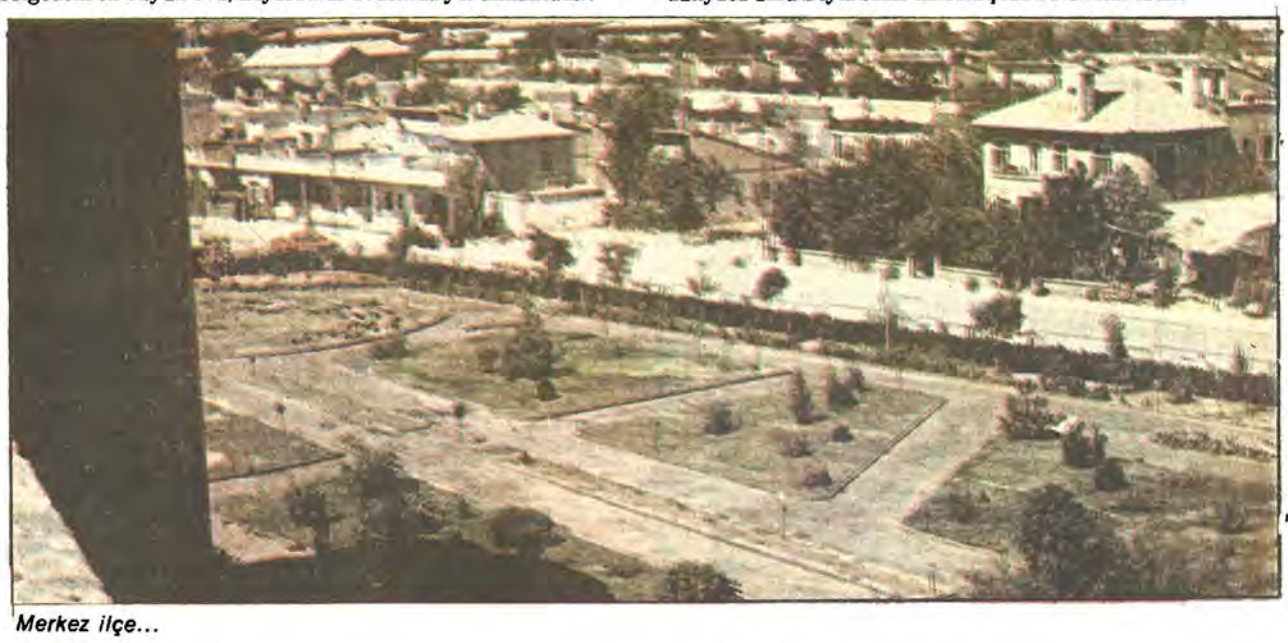

Merkez ilçe...

BİSMİL

Diyarbakır'ın kuzeydoğusunda yer almaktadır. Yerleşme yoğunluğu ilçede il ortalamasının üstüne çıkmıştır.

88 köyün bulunduğu ilçenin yüzölçümü bin 748 kilometrekare, nüfusu ise, 61 bin 517'dir.

Bismil ilçesi, Diyarbakır'da büyük toprak sahipliğinin en yaygın olduğu ilçedir.

ÇERMİK

Diyarbakır'ın güneybatısında yer almaktadır. Dağlık ve ormanlık bir bölgede bulunduğu için yerleşim yoğunluğu düşüktür.

Çermik ilçesinin yüzölçümü 1032 kilometrekare, nüfusu ise 36 bin 893'tür.

Artukoğulları döneminde Ulu Camii ve Haburman Köprüsü'yle tanınmaktadır.

ÇINAR

diyarbakır'ın güneyinde yer almaktadır. Yerleşim birimleri genellikle Kiki Ovası çevresinde toplanmıştır.

İlçenin yüzölçümü 1952 kilometrekare, nüfusu ise, 35 bin 668'dir. Çınar Diyarbakır'ın nüfus yoğunluğu en az olan ilçesidir.

Bugün sadece adları ve yerleri bilinen, ancak kalıntıları bile kalmamış olan Mirhıdır ve Zerzevan kaleleri ilçenin zengin bir geçmişe sahip olduğunu göstermektedir.

ÇÜNGÜŞ

Diyarbakır'ın kuzeybatısındaki dağlık bölgede uzanmaktadır. Yerleşim birimleri daha çok ilçe merkezini Çermik'e bağlayan yol çevresinde toplanmıştır.

Yüzölçümü 489 kilometrekare olan ilçenin nüfusu, 1980 sayımına göre 17 bin 955 kişidir.

Yörede 15. yüzyıldan kalma bir manastır ile 500 metrekarelik bir alana kurulmuş 12 metre yüksekliğinde kilise kalıntısı vardır.

DİCLE

Diyarbakır'ın kuzeyindeki dağlık kesimde yer alır. Yüzölçümü 738 kilometrekare, nüfusu ise, 35 bin 170'dir. İlçeye bağlı 35 köy vardır. Yerleşim birimleri ilçenin güneybatı ve orta kesiminde toplanmıştır.

Çüngüş'ten bir görünüm...

ERGANİ

Yüzölçümü 1489 kilometrekare, nüfusu ise, 59 bin 359 kişidir. Yerleşme merkezleri daha çok ilçenin kuzey kesiminde karayolu ve demiryolu çevresinde birikmiştir.

Çok eski bir geçmişi olan ilçe, daha önceleri Argani, Akania, Arsinia adlarıyla anılmıştır. İlçenin güneybatısında Çayönü tepesinde yapılan kazılarda M.Ö. 7 bin 250 yıllarına dek uzanan yerleşim merkezine rastlanmıştır.

HANİ

Diyarbakır'ın kuzeyindeki dağlık kesimde yer alan ilçenin yüzölçümü 415 kilometrekare, nüfusu ise, 23 bin 18'dir. Merkez ve Silvan'dan sonra nüfus yoğunluğu en fazla olan ilçedir.

İlçe mimarlık tarihinde önemli yeri olan Hatuniye Medresesi ile ünlüdür.

HAZRO

Dağlık bir arazide yer alan Hazro, Diyarbakır'ın ikinci küçük ilçesidir. Yüzölçümü 419 kilometrekare, nüfusu ise, 18 bin 974 kişidir.

Osmanlı döneminin önemli merkezlerinden biri olan ilçede bulunan en önemli yapı Ulu Camii'dir. Tercil, Mihrani ve Ayındar kalelerinin sur kalıntıları, burçları ve sarnıçları görülebilir.

KULP

Muş sınırında ilin kuzeybatısında yer almaktadır. Yüzölçümü 1601 kilometrekare, nüfusu 1980 yılı sayımına göre, 42 bin 47 kişidir. İlçeye bağlı üç bucak ile 45 köy vardır.

İlçenin güneydoğusunda Kefrum kalesinin sur kalıntıları vardır.

LİCE

Diyarbakır'ın kuzeyinde yer alan Lice'nin yüzölçümü 1083 kilometrekare ve nüfusu 41 bin 402 kişidir.

1975 yılındaki 2 bin 384 kişinin ölümü ile sonuçlanan depremde 8 bin 149 konut yıkılmıştır.

Lice çok çeşitli dönemlerden kalıntıların bulunduğu eski bir yerleşim merkezidir.

SİLVAN

Diyarbakır'ın doğusunda yer almaktadır. Yüzölçümü 1379 kilometrekare, nüfusu ise, 82 bin 699 kişidir. Silvan, merkez ilçeden sonra Diyarbakır'da nüfusun ve nüfus yoğunluğunun en yüksek olduğu ilçedir.

İlçede köyler yol boyunda ve ilçenin orta kesiminde toplanmıştır.

Geçmişinde Meyyafarikıyn, Nafarkın, Farkın, Martyoropolis adları ile anılan ilçe Asurlular döneminde kurulmuş, Ortaçağ'ın önemli merkezlerinden biri olmuştur.

Silvan ilçesi...

Lice...

TÜRKİYE GARANTİ BANKASI Sunar

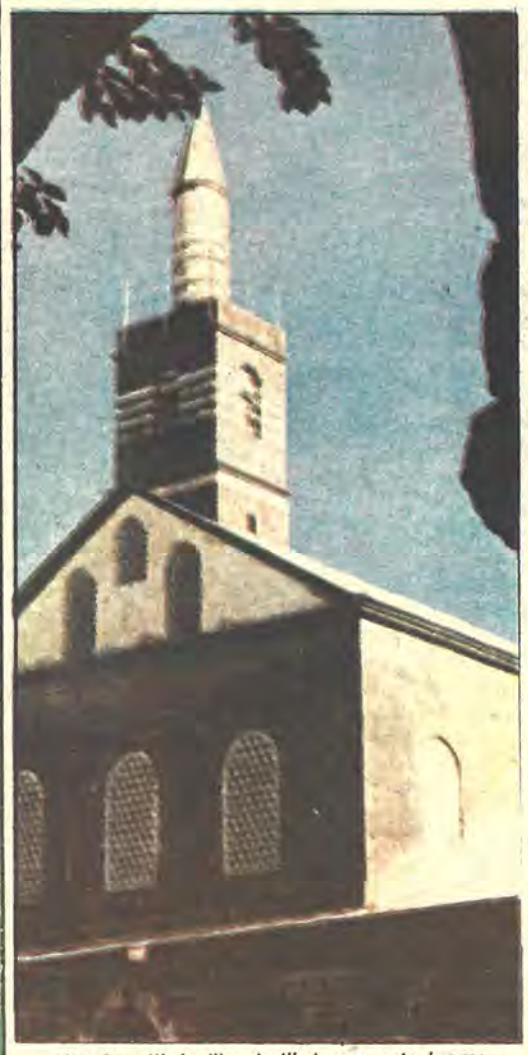

Ulu Camii'nin "heykel" denen orta kısmı...

DİYARBAKIR'in pek eski ve köklü bir tarihi vardır. Bugüne kadar elde edilen tarihî bulgular bu toprakların yaklaşık 5.000 yıldan beri yerleşim bölgesi olduğunu göstermektedir. Bu topraklara ilk yerleşenlerin Huri'ler olduğu, Diyarbakır adıyla andığımız kenti de ilk kez onların "Amid" adıyla kurdukları bilinir. Daha sonra yöre Asurluların eline geçmiş, daha sonra da İskitler, Medler ve Persler buralara hâkim olmuşlardır. Milâttan önce IV. yüzyılda Büyük İskender buraları alarak Makedonya İmparatorluğu sınırları içine katmıştır. İskender'in ölümünden sonra İmparatorluk parçalanırken buralara Selevkoslar hâkim olmuşlardır. Ancak onların egemenliği çok sürmemiş, İran İmparatorluğu'nu dirilten Partlar ve onlara bağlı İran asıllı Ermeni kralları buraları ele geçirmişlerdir. Onlardan sonra da Romalılar buralara gelip yerleşmişlerdir. Roma egemenliği yüzyıllar boyu sürdükten sonra 395 yılında Roma İmparatorluğu parçalanırken bu topraklar da Anadolu'nun pek büyük bir bölümü gibi Bizans'ın payına düşmüştür. 639 yılında, Hazret-i Ömer'in halifeliği sırasında İvaz İbn-i Ganm kumandasındaki Müslüman Arap orduları bu toprakları Bizanslıların elinden almışlardır. Bu arada Halid İbn-i Velîd kumandasındaki Müslüman Arap orduları da Diyarbakır il merkezinin bulunduğu yöreyi Bizanslılardan temizlemiştir. Halid İbn-i Velîd'in oğlu Süleyman ile Hazret-i Muhammed (A.S.)'in sahabelerinden Sâsaa bu kuşatma sırasında şehit düşmüşlerdir. 869 yılında Emîr İsa, Abbasî Halifeleri'nin valisi olarak buraya gelmiş ancak kısa bir süre sonra halifenin yüksek otoritesini tanımakla beraber Amid kentinde bağımsızlığını ilân etmiştir. Emîr İsa'dan sonra Emîr Ahmed, daha sonra da Emîr Muhemmed bu bağımsızlığı sürdürmüşlerdir. Bu hanedana "Şeyhîler" adı verilmiştir. Halife Mûtazıd, kumandasındaki askerî birliklerle buraya gelip Şeyhîlerin egemenliğine son vermişse de Abbasî'lerin egemenliği çok sürmemiştir. Önce Hamada'nî'ler, sonra da Mervanî'ler Halifea'nin yüksek otoritesini tanıyarak buralarda bağımsız egemenliklerini sürdürmüşlerdir. 1071 yılındaki Malazgirt zaferinden önce Alpaslan kumandasındaki Türk Selçuklu orduları buralara gelip egemenlikleriyolundaki ilk adımı bu topraklarda atmışlardır. Selçuklular'dan sonra çeşitli Türk beyliklerinin buralara hâkim oldukları görüldü. İnaloğulları, Nisanoğulları, Zengîler, Eyyubîler burada Selçuk sultanlarına tâbi olarak hüküm sürdüler. 1300 yıllarında Türk Akkoyunlu devletinin sınırları içine giren bu topraklar 1507 yılında Şah İsmail Safevî tarafından alındıysa da 1515 yılında Çaldıran Zaferi'nden sonra Yavuz Sultan Selim buraları da Osmanlı İmparatorluğu'nun sınırları içine kattı.

DİYARBAKIR 3439 - 3883

GARANTİ BANKASI, güçlü kadrosuyla yurt dışı hizmetlerde de iddialıdır.

Diyarbakır ve çevresinde bu uzun tarihinin çeşitli izlerine rastlanır. Bu tarih zenginliklerinin büyük bölümünü Türk-İslâm eserleri teşkil eder. Diyarbakır il merkezi içindeki en önemli tarih zenginlikleri şunlardır:

★ **Surlar:** Hâlen dünyada Çin Seddi'nden sonra en uzun surlar Diyarbakır'dadır. Şehri boydan boya kateden üç katlı surların uzunluğu beş kilometreyi geçmektedir. Yontma taştan yapılma bu surlar 1.600 yılı aşkın bir süreden beri dimdik ayakta durmaktadır. Milâttan önce 349 yılında İmparator Constantinus tarafından yaptırılan surlar ikişer katlı 82 burcu ihtiva etmektedir. Bunların yükseklikleri 10-12 metre, kalınlıkları ise üç ilâ beş metre arasında değişmektedir. Diyarbakır Surları'nın dört önemli kapısı vardır. Bunlar "Dağ Kapısı", "Mardin Kapısı", "Urfa Kapısı" ve "Yeni Kapı" gibi adlar taşır. "İç Kale" adı verilen bölüm bir başka surla diğerlerinden ayrılmaktadır.

★ **Behrampaşa Cami :** Diyarbakır'daki Osmanlı eserlerinin en önemlisidir. 1522 yılında inşa edilen cami tek minarelidir. Kapısı ve mihrabı bir sanat şaheseri niteliğini taşır.

★ **Fatihpaşa Cami :** Diyarbakır'ı fetheden Osmanlı kumandanı ve ilk valisi Bıyıklı Mehmet Paşa tarafından yaptırılmıştır. Camiin 1522 yılında yapıldığı bilinmektedir.

★ **Hasanpaşa Cami :** 1.575 yılında inşa edilmiştir. Güzel bir camidir. Osmanlı mimarisinin tipik izlerini taşır. Bânisinin adıyla anılır.

★ **Hüsrevpaşa Cami :** Hüsrev paşa tarafından 1522 yılında inşaasına başlanmış, 1528 yılında tamamlanıp ibadete açılmıştır. Güzel bir mimarisi vardır.

★ **İçkale Cami :** XII. yüzyıldan kalma bir Selçuklu eseridir. Minaresinde Arap mimarî tarzı görülür. Diyarbakır'ın en eski camilerinden biridir.

★ **Melek Ahmetpaşa Cami :** XVII. yüzyıl yapısı güzel bir camidir. Kaidesi çini mozayiklerle süslü minaresinin güzelliği ile dikkati çeker. Melek Ahmet-Paşa tarafından yaptırılmış olup bânisinin adını taşır.

★ **Mesudiye Medresesi:** Ulucami'nin bitişiğindedir. VI. yüzyılın sonlarında inşa olunduğu bilinir. Anadolu'nun ilk üniversitesi olması bakımından önem ve değer taşır. 1934 yılında müze hâline getirilmiştir.

★ **Nebi Camii:** Minaresinin üzerindeki kitabeden 1.532 yılında inşa edildiği anlaşılmaktadır. Selçuklu yapısıdır. Osmanlı döneminde bâzı ilâveler yapılmıştır

★ **Peygamber Camii:** Kanunî Sultan Süleyman zamanında inşa edilmiştir. Osmanlı cami mimarisinin tipik izlerini taşıyan güzel bir camidir.

★ **Sefa Camii:** XVI. yüzyıl yapısı olup minaresinin güzelliği ve mihrabınınişçiliği ile ün yapmış bir camidir

★ **Saint George Kilisesi:** Bizans yapısı bir kilise olup uzun yıllardan beri Diyarbakır Cezaevi olarak kullanılmaktadır.

★ **Ulu Camii:** Diyarbakır'ın en büyük ve en ünlü tarihî eserlerinden biridir. İki şadırvanı, görkemli bir cümle kapısı, şaheser olarak nitelenen minberi ve mihrabıyla hayranlık uyandırmaktadır. 1.091 yılında Alpaslan'ın oğlu Sultan Melikşah tarafından inşa ettirilmiş olup daha sonra çeşitli dönemlerde esaslı onarımlar görmüştür.

★ **Zincirli Medrese:** Kentteki en eski Türk eserlerinden biridir. 1198 yılında yaptırılmıştır. " FİN - RİYE Medresesi" adıyla da anılır. Ulu Camii yakınlarındadır.

Surlar ve ilin genel görünümü...

DİYARBAKIR «PUSU»SU

"Pusu" satan dükkân ve özel dokunmuş bir "Pusu"...

Güneydoğu Anadolu'da özellikle kırsal kesimlerde genç kız ve kadınların başlarına, bellerine doladıkları yemeniden biraz daha büyük çok sık ve ince dokumaya "**pusu**" denir. Diyarbakır, sadece karpuzuyla değil, kavunu, kum şeftalisi, hamravat suyu ile değil el sanatlarından kuyumculuk, bakırcılık, çömlekçiliğin yanı sıra pusucuğuluyla da ünlüdür.

En kalitelisi ve güzeli Diyarbakır'da dokunur pusunun. Türklere konu olmuştur.

Mazıdağ, Derik, Kızıltepe, Cizre, Silopu, Uludere, Beytüşşebap ve Siverek'ten, Karacadağ eteklerindeki köylere dek başlarına ve bellerine doladıkları pusuyla daha doğrusu "**Pusunun bağlanış biçimiyle**" tanınır yöre kızları... "Pusu"nun yörelere göre geleneksel bağlanış biçimleri vardır.

Renkli kişiler

TURİZM DERNEĞİ BAŞKANI: ADİL TEKİN

Diyarbakır şehrinin sanat ve kültür çalışmalarında, geçmişe dönük tarihsel konularda büyük hizmet ve gayret ile çalışan Adil Tekin, bugün 73 yaşında. Tekin, yörede "**canlı tarih**" olarak tanınır. 1935 yılından beri kentine hizmet yarışına başlamış, basın-yayın çalışmalarına katılmış, 1953-1954 yıllarında iki yıl kadar süre, Diyarbakır Belediye Başkanlığı yapmıştır. Adil Tekin, kentin tarihi ile ilgili olarak, **"Diyarbakır'ı tanıtmak, bir hizmet olduğu kadar, kutsal bir görevdir, Diyarbakır hemen hemen her devirde bölgenin kültür merkezi olmuş, birçok ilim ve sanat adamı yetiştirmiştir. Ulu Cami'nin kuzeyinde bulunan Mesudiye Medresesi, Anadolu'nun en eski üniversitesi olması, Diyarbakır ve çevresi kültürüne büyük katkısı olmuştur. Böyle bir kente hizmet, bir mecburiyettir"** dedi.

Nerelerde kalınır

DEMİR OTEL
İzzetpaşa Cad. Tlf: 2315-6-7
Banyolu 39 oda, kalorifer, asansör, lokanta.

HOTEL SARUHAN
İnönü Cad, 7. Tlf: 2470
Duşlu 32 oda, kalorifer, asansör.

TURİSTİK OTEL
Ziya Gökalp Bul. 5 Tlf: 2662-3, 3557
50 odalı, kalorifer, lokanta.

HOTEL ASLAN
Kıbrıs Cad. 53 Tlf: 3971
Banyolu 39 oda, kalorifer, asansör.

OTEL SARAÇ
İzzetpaşa Cad. 38 Tlf: 2365-3058
Banyolu 35 oda, kalorifer, asansör.

HOTEL BERLİN
İnönü Cad. 105 Tlf: 1926
Banyolu 30 oda, kalorifer, lokanta.

KÖPRÜCÜ OTEL
İnönü Cad, I. Çıkmaz. Tlf: 2963-4
63 odalı, kalorifer, asansör.

ONUR PALAS OTELİ
İnönü Cad, Dörtyol. Tlf: 2373-4
60 odalı, kalorifer.

Yüzyılların birikimi Diyarbakır folkloruna yansımıştır...

DİYARBAKIR folklorunu birkaç güzel sözle, tanımlamaya olanak yoktur. Bu kent, koca bir tarih, kültür ve anılar zinciridir. Yüzyıllar boyu sinesinde yaşattığı evliyalarla bir inanç ve tefekkür yeri olmuştur. Beşikten mezara kadar, yaşamı içeren folklorun, tüm öğelerini burada, sıcak ve canlı renklerle, bitmez tükenmez bir kaynak olarak görmekteyiz...

Hoyrat, mani, maya, türkü, masal, efsane, deyim ve atasözleriyle yöre ciltlere sığmaz...

"Dost bağında öten bülbül kuş olmaz
Yar elinde doli bâde boş olmaz
Her ne yapsan gene gönlüm hoş olmaz

HALK TIBBI

Yörede çeşitli hastalıklar değişik yöntemlerle tedavi edilmiştir. Bugün hâlâ kırsal kesimlerde "kocakarı" ilaçları özelliklerini korumaktadır. Sindirim, mide ve göğüs hastalıklarına karşı bazı tedavi şekilleri, araştırmacı Aydın Avcı şu şekilde tanımlamaktadır:

İshailin giderilmesi için kekik otu kaynatılır ve içilir. Bazı yörede ise yoğurtla beyaz şap karıştırılarak üç kez yenilirse ishalin kesileceğine inanılır. Bir başka yöntem de "kari" otu ile limon tuzu pirinç karıştırılıp yenilmektedir.

Ebe gömeci, arpa unu ile karıştırılıp pişirildikten sonra karın üzerinden mideye, krem gibi sürülünce, bir süre sonra ağrı giderilir. İştah kesilmesi hallerinde ise "tırşo" denilen ekşi tatlı bir bitkinin kökleri çıkartılıp kaynatılır. Suda kaynama sonunda kırmızı renkte bir sıvı elde edelir. Hoş kokulu olan bu sıvı, içildiğinde iştah açar.

Sinirli ot "pelheviz" denilen bir bitki salata halinde yenilir. Veya kaynatılıp suyu içildiği zaman verem hastalığına iyi geleceğine inanılır.

Zatüree tedavisinde ise, hacamat yapılır. Her iki omuzdan kan çekilir. Bu tedavi yönetimi halk arasında hâlâ geçerliliğini sürdürmektedir

Yari görüm akıl gelir başıma"

Şeklindeki mayanın dörtlüğünde sevgi, oldukça yalın bir dille anlatılmakta.

"Yar bahan darlırsa
Kimse girmez araya
Benim kimi akiti (yiğit)
O mum yahıp araya"

Yöre hoyratlarının bu bölümünde, erkeğin çaresizlik, gurur ve haykırışı oldukça ilginçtir.

maniler de sevgi, doğa ile içiçedir. Dağları, çayları, balı, karpuzu, üzümü, canlısı bu sevgiyi adeta coşkuyla paylaşır:

Bu dağlar meşelidir
Kırağı döşelidir
Nazlı yarin kohısi
Zahar menevşelidir.

Çay önünde karpuzlar
Uruldum yaram sızlar
Ben bu dertten ölürsem
Mezarım kazın kızlar.

Bahçede bal şirindir
Ayvadan nar şirindir
Ne anadır ne baba
Hepsinden yar şirindir.

Karacadağ eteklerinde dokunan kilim ve sicimlerde, heybe, çorap ve keçelerinde, renk ve motifler, sihirleyici bir şiir armonisi görünümündedir.

HALK OYUNLARI

Diyarbakır yöresinde yalnız kadınların, yalnız erkeklerin oynadıkları oyunlar olduğu gibi, erkek ve kadınların birlikte oynadıkları oyunlar oldukça yaygındır. "Keşeo, Delile, Halay, Harrani, Meyremo, Poppori, Tekayak, Dunik, Çaçan, Çapik" yörenin başlıca oyunlarıdır. Hayvan, doğa olguları günlük yaşam, silahlı-silahsız vuruşmalar, kadın-erkek ilişkilerini taklit eden oyunlar seyirlik oyunlarıdır". Guru pez, Taşi Buri Mertal, Buke Baran, Kamçı, Bendik, Karteka, Kose ve Ape mus" adlı oyunlar ise yörenin başlıca seyirlik oyunlarıdır.

1977 yılında Fikret Değerli, Adli Ayter, Üstün Gürtuna ve Ömer Işık yönetimindeki Kadıköy Kız Lisesi Halk Oyunları Topluluğu, Dijon'da yapılan uluslararası Halk Oyunları Yarışması'nda, Diyarbakır yöresi oyunlarıyla, dünya birincisi olarak, büyük bir başarı elde etmişlerdi.

GİYSİLER

Diyarbakır yöresi halk giysileri konusunda Ömer Işık, Çerkez Elhak, Abdülrezzak İnan, Cemil Akyol şöyle söylemektedirler:

"Giyim yörede genel olarak varlıklı ve köylülerin giysileri şeklinde ikiye ayrılır.

Kadın başının tüm güzelliği böylece manilere bile konu olmaktadır.

Kadın başında kofi ve saçaklı fes bulunur. Kofi içinde teneke veya tahta fes bulunur. Dışı puşulu özel bir başlıktır. Saçaklı fes sadece aşiret kadınlarının tercih ettiği bir başlık şeklidir. Fes veya kofinin önüne altınlar dizilir. Fes altına, özellikle boyuna, ipek veya pamuklu "namazlık" örtülür. Renk beyazdır. Saç uçlarına altın veya gümüş ziynet bağlanır.

"Damda puşi işlerem
Kız yanağın dişlerem
Seni bahan verseler
Sağ bağın gümüşlerem"

Başa ayrıca muskalar takılmaktadır. Muska aynı zamanda,. boyuna, sağ omuza ve hatta bele bile takılmaktadır. Boyunda beşibirlikler vardır.

Gövdede, "kras" denilen içlik vardır. İçlik üstüne zübun enteri giyilir. Bu giysi birden fazla da olabilir. Zübun üzerinde, özellikle Alevi kesimlerinde, çalışan kadınlarda "göğüslük" bulunur. Zübun üstüne "üç etek", üç etek üzerine de "kutik" giyilir. Bu daha çok Karacadağ yöresinde geçerlidir. Belde, kuşak veya bel bağı ve çalışan kadınların giydiği öğlük "önlük" vardır. Bacakta, "derpi" şalvar bulunur. Yün çorap bol nakışlıdır. Ayakta çarık veya yemeni bulunur.

Takı olarak, çocukların ayaklarında, "halhal, burna hızma, el ve yüzde "dak" hemayıl, nuska "nıvışık", şirik, alında, boyunda, zülüf uçlarında ve kollarda altın hasir bilezik bulunur.

Hızma, halhal gibi yerel takılar Diyarbakır türkülerine konu olmuştur:

"Bir caket isterem, koli yazmali
El ele vermeli, sehra gezmeli
Kadir mevlam senden bir yar isterem
Topuğu halhali, burni hızmali
Hele yar yar, dinsiz yar, imansız yar, mürvetsiz yar."

şeklinde sürer gider. Erkek giysileri ise şöyledir:

Başta, yün, keçe, keçi kılı, veya deve tüylü "papak" bulunur. Etrafına ise, ipek puşu sarılır. Beyaz, kırmızı, yeşil, siyah cemadani tipte "kefye" vardır. Gövde de "içlik" mintan vardır. Üstünde kapaklı veya kırkdüğme yelek, yelek üstüne, haşo, aba veya sako giyilir. Belde, ağabani, Acem lavor kuşak vardır. Bacakta şalvar bulunur. Yün çoraplar,, kendinden desenli, düz örgü veya taban ile burnu nakışlı olur. Ayakta çarık veya yemeni vardır. Erkek takıları ise, "marhama, hemeyli, pazubent, köstek-zincir, tabaka, teşkil eder. Gezici aşiretlerde ve özellikle Karacadağda süsleme olarak "dak" yapılır.

HALK ÇALGILARI

"Davul, zurna, arabana, dilli kaval (dudık), dilsiz kaval (bılur), çift kamış, kabak kemane, palut, özgün halk sazları olarak tanımlanabilir.

Yörede kendine özgü bir musiki icra tarzı vardır. İcrada şu dizi izlenir: "Diyarbakır peşrevi", "Divan", "Muhalif", "Kürdî", "Maya", "Hoyrat", "Beşiri", "Şirvani" ve "Kesik".

YEREL SÖZCÜKLER

"Ad Ali'nin, şan Veli'nin"
"Ac yeri başka, acı yeri başka"
"Akça sayış öğretir, kaftan yürüyüş öğretir"
"Ağız var inci döker, ağız var zehir söker"
"Cömert demişler maldan etmişler, yiğit demişler candan etmişler"
"Doğru yoldan düşen çabuk kalkar"
"Arif olan sözü aş gibi tadar
"Ak gün ağartır, kara gün karartır"
"Sabır acıdır, meyvesi tatlıdır"
"Uyuz duvara sürünür"
"Yatan arslandan, gezen tilki iyidir"

HALK İNANIŞLARI

"Göz yeşil olursa, Peygamber düşmanıdır. Uğursuz olur"
"Cuma gecesi dikiş dikilmez."
"Çarşamba günü yıkanmak doğru değildir. Ağrı ve sızıları davet eder"
"Ateşe su dökerek söndürmek doğru değildir."
"Baykuş ötüşü uğursuzluktur. Saksağan uğurlu haber getiren bir kuş olarak bilinir."

BİR EFSANE

"Vaktiyle Silvan kale burçlarının birinde geçimini zembil yapmakla karşılayan iyi yürekli, melek gibi bir adam yaşarmış. Birgün şehrin sokaklarında zembil satarken hükümdarın eşine rastlar. Kadın adamı görür görmez hemen âşık olur. Bütün zembilleri alıp, saraya getirmesi buyruğunu verir. Adam tüm zembilleri alır saraya varır: Kadın ona her türlü yardımı yapacağını, ama yeter ki sevgisini anlamasını, ona karşılık vermesini ister. Adam evli olduğunu, bunun dinî inançlara göre günâh olacağını anlatır. Kadın bir türlü düşünce birliği kuramaz. Sevgisine karşılık bulmayınca bir başka yol düşünmüş: Bir gün zembilciyi izleyerek kaldığı burcu öğrenir. Evde yokken, zembilcinin eşine durumu açar. Ona: "Sadece bir gece senin yerine geçeyim. Sen başka bir yerde kal. Sana ölünceye kadar kocan ve çocuklarınla rahat geçinebileceğiniz kadar para veririm" vaadinde bulunur.

Zembilcinin karısı bu öneriye "evet" cevabını verince onun elbiselerini giyen hükümdarın karısı, zembilcinin yatağına girer ve bekler. Zembilci gece yatağına girip uzanınca, koynundaki kadının kendi karısı olmadığını anlar ve hemen sokağa fırlar. Ancak hükümdarın karısı peşini bırakmaz. Zembilci, kadının elinden başka bir kurtuluş yolu olmadığını anlayınca —bugün adını taşıyan — burçtan, aşağı atlayarak intihar eder. Ona âşık hükümdarın karısı da burçlardan aşağı atlar ve can verir. İşte o günden sonra bu burca, Zembilfüroş "Zembil Satan" burcu denilir.

iklimi

Denizden yüksekliği ortalama 660 metre olarak kabul edilen Diyarbakır sıcak bölgelerimizdendir. Yaz ayları gündüzleri boğucu sıcaklar olur. Haziran, eylül arası sürer. Baharları bolca yağan yağmur yazın hiç görülmez. Yılın 150-160 günü tamamen açık, güneşli geçer,60 - 70de yağmurludur. Geri kalan günler genellikle parçalı bulutludur.

TÜRK TİCARET BANKASI
TÜRKBANK
"IKINCI ADRESINIZ"

Bakır madenlerinin bolluğu nedeniyle "bakır ülkesi" anlamına gelen "Diyarbakır" adını bu ilimize büyük Atatürk vermiştir.

Tarihi surları ve diğer önemli eserleri yanında ekonomik ve sanayi hayatımızda da önemli biryeri vardır.

Türk Ticaret Bankası 1969 yılından beri Diyarbakırlılara hizmet vermektedir.

Diyarbakır il merkez şubesi
Diyarbakır
Diyarbakır il şubeleri
Bismil, Ergani, Silvan

TÜRK TİCARET BANKASI
TÜRKBANK
"IKINCI ADRESINIZ"

Diyarbakır Üniversitesi Rektörü Halil Cin:

«Yalnız Doğu'ya değil tüm Ortadoğu ülkelerine de hizmet vereceğiz»

Diyarbakır Üniversitesi Rektörü Prof. Halil Cin, "**Üniversitemiz fakülte ve yüksek okullarında çağdaş, ileri, akademik ve araştırmaya yönelik ilmî çalışmalar için gerekli tedbirler alınmaktadır.**" dedi. Bölgenin sosyal ve ekonomik kalkınmasına yardımcı olmak ve Diyarbakır Dicle Üniversitesi'ni Güneydoğu bölgesinin bilhassa Ortadoğu ülkelerine açık bilim ve araştırma merkezi haline getirmenin gerekliliğini belirten Cin, özetle şu bilgileri verdi:

"**Üniversitemiz, ziraat fakültesi ve kurulması düşünülen araştırma merkezleriyle büyük projelerin uygulanmasına yardım sağlayacak, bölge halkına önderlik ederek, maddî ve manevî refahın artmasına yardımcı olacak ve hatta yakın komşu ülkelere bilgi ve teknoloji aktaracaktır. Bilgi ve kültür düzeyinin yükseltilmesine yardımcı olmak için, sağlık, sosyal ve kültürel konularda programlar uygulanmaktadır. Diyarbakır Dicle Üniversitesi, 27000 dönümlük tarım arazisinin işletilmesi ve üniversite vakfına fonksiyon kazandırarak, kendi kaynaklarıyla sosyal yatırımlara yönelecektir.**"

Tıp fakültesi ve hastanesi modern araç ve gereçleri ile tüm yöreye hizmet veriyor...

Sağlık Hizmetleri

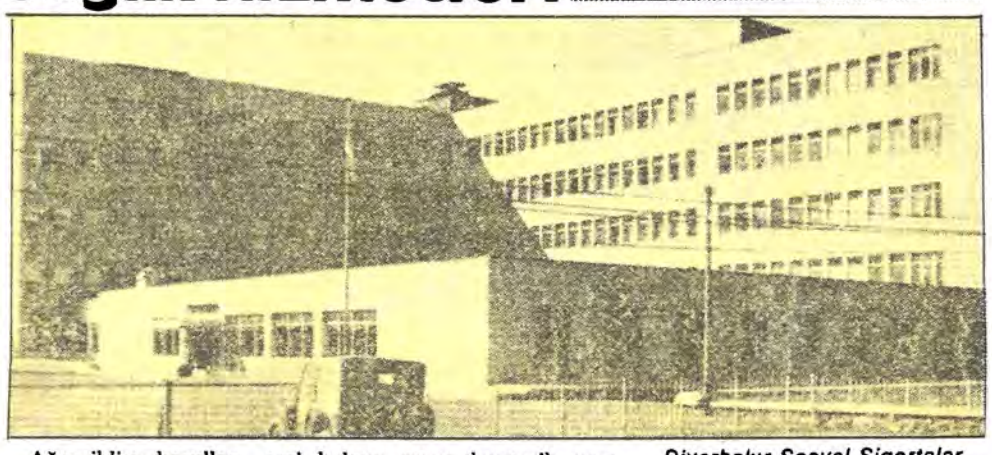

Diyarbakır Sosyal Sigortalar Kurumu Hastanesi...

Ağır iklim koşulları, geri kalmış sosyo-ekonomik yapı, yetersiz beslenme, çevre koşulları ve sağlık kültürünün eksikliği, Diyarbakır'ın sağlık sorunlarını geniş boyutlara ulaştırmaktadır. Ancak sağlık hizmetleri açısından, kent Güneydoğu Anadolu bölgesinde bir merkez durumundadır.

Tıp Fakültesi'nin yanı sıra ilde 47 sağlık ocağı ve 200 sağlık evi bulunmaktadır. 500 yataklı Devlet Hastanesi, 110 yataklı doğum hastanesi, 400 yataklı Göğüs Hastalıkları Hastanesi, 1050 yataklı Tıp Fakültesi Araştırma Hastanesi, 305 yataklı SSK Hastanesi, 40 yataklı iki özel hastane ile 15 yataklı Trahom Hastanesi hizmet vermektedir. Ergani, Lİce, Silvan ilçelerinde 25'er yataklı devlet hastaneleri ile Bismil, Çermik, Çüngüş, Dicle, Hazro, Kulp, ileçelerinde 10'ar yataklı sağlık merkezleri vardır. Diyarbakır'da 1978 yılında toplam yatak sayısı 20 bin 20'dir. Her 383 kişiye bir hastane yatağı düşmektedir.

1980 yılında Diyarbakır'da görev yapan hekim sayısı 170 idi. Doktor başına düşen kişi sayısı da yine 1980 verilerine göre 4577'dir.

Güneydoğu Anadolu bölgesinin sağlık merkezi Diyarbakır'dır

ÇEVRE SAĞLIĞI: İlin ısı ve iklim gibi doğal çevre koşulları, karasinek, sivrisinek ve kimi bağırsak parazitlerinin üremesine ve yaşamasına olanak tanımaktadır. Diyarbakır'da yaygın olan karasinek, tifo, kolera, dizanteri ve trahomun yayılmasında etkili olmaktadır. Sivrisinek ise sıtma etkeninin çoğalmasında ve bulaşmasında başlıca araçtır.

Çermik'teki asbest yatakları ilin önemli çevre sağlığı sorunları arasındadır.

Asbest tozu çeşitli hastalıklara yol açmaktadır.

Cumhuriyet dönemi boyunca Diyarbakır'da okuma-yazma bilenlerin oranı, Türkiye genelinin altında kalmıştır. 1975 yılında yapılan istatistiklere göre Diyarbakır'da okuma-yazma bilenlerin oranı yüzde 41'dir.

Ancak 1980 yılında başlatılan okuma-yazma seferberliğinin yörede eğitim seviyesini önemli oranlarda artırdığı tahmin edilmektedir. Öyleki seferberlik kapsamı içinde Diyarbakır'da 804 kurs açılmış ve bu kurslara 23 bin 476 kişi katılmıştır.

Dicle Üniversitesi' nin de Diyarbakır'da kurulu olması, kentte genel eğitim düzeyini yükseltmiştir. Diyarbakır'ın eğitim alanında göze çarpan bir başka özelliğide okuma-yazma oranının kızlar arasında oldukça düşük oluşudur. Geleneksel toplum yapısının hâlâ etkisini sürdürmesi, sonucu, okullarda daha çok erkek çocuklar gönderilmektedir.

Diyarbakır'da bulunan 723 ilkokulun yüzde 92'si kırsal kesimdedir. Kentte bulunan ilkokulların dörtte üçünde ikili eğitim uygulanırken, köy ilkokullarında bu oran dörtte ikiye düşmektedir.

İlde 37 ortaokul, 15 de lise bulunmaktadır. Ortaokul ve liselerde okuyan toplam öğrenci sayısı da 24 bine yaklaşmaktadır.

MAHİR MAĞAZALARI

Ayakkabılarımız, çantalarımız ve tüm spor, klasik çizme bot, haşpapileriniz MAHİR'de. En güzel giysilerinizde, bayan, erkek giyiminde

mahir öncüdür

Tel: 13295—19283
Adres: Kapalıçarşı Merkezi
Şube: Demir Otel Karşısı
Diyarbakır

ÖZ DİYARBAKIR SEYAHAT OTOBÜS İŞLETMESİ

•En iyi servis •En iyi hizmet ile halkımızın emrinde

İSTANBUL TOPKAPI	ANKARA	İZMİR	DİYARBAKIR
Tel: 77 48 28	12 48 28	16 55 70	13 646
76 80 39		14 58 90	13 623
			10 439

TÜRKİYE VAKIFLAR BANKASI

DİYARBAKIR ve ÇEVRESİNDE DE HER TÜRLÜ BANKACILIK İŞLEMLERİYLE SAYIN HALKIMIZIN HİZMETİNDEDİR

«Güven Kapısı»

Köyde harman savrulurken...

Diyarbakır, Osmanlı yönetimine girdikten sonra hızla gelişerek önemli eyaletlerden biri oldu. 17. yüzyıl sonlarına dek o günün koşullarına göre geniş bir endüstri alanına sahipti. Dokuma tezgâhlarında gazaliye, mantin diye bilinen ipekli kumaşlar, puşi ipekli başörtüleri, mendiller pamuklu çitari ve bezlerin her türlüsü dokunurdu. Ayrıca kilim, halı, abalar ve renkli sahtiyanları ünlüydü. Şişe, çömlek ve Ergani bakırından çeşitli eşyalar yapılırdı.

Ancak ilerleyen yıllar içinde Diyarbakır gelişimini sürdüremeyerek gerilemeye başladı. Cumhuriyet döneminin başlaması ile Diyarbakır'da sanayiye yönelik atılımlara ağırlık verildi. Fakat Diyarbakır, sanayi yönünden bugün de istenilen düzeye ulaşamamıştır. İlin ekonomik yapısı tarım temeline oturmuştur. Tarımsal yapının en önemli özelliği, büyük toprak mülkiyetinin yaygınlığı ve toprak toplulaşmasıdır. İldeki büyük toprak sahipliğinin kökenleri Selçuklulara dek uzanmaktadır.

1980 yılı verilerine göre Diyarbakır ili tarımsal ürünler toplamı 1 milyon 48 bin 84 tondur. Buğday 398 bin 200 tonluk üretimle birincidir. Toplam tarımsal üretimin % 21'ini kapsayan karpuz üretimi de, yılda 222 bin 860 tonla ikinci sırayı almaktadır.

Diyarbakır'da tarım dışı kalan kayalık, taşlık ve toprak arazilerin toplamı 348 bin 200 hektardır ve bu sayı tüm il topraklarının yüzde 22.6'sını oluşturmaktadır. Tarım dışı kalan arazilerin önemli bir bölümü hayvancılıkta kullanılmaktadır. Diyarbakır'da 762 bin 99 koyun, 538 bin 465 keçi, 410 bin 85 sığır ve manda ile 66 bin 897 tek tırnaklı hayvan beslenmektedir.

Sanayide ağırlık ilde devlet yatırımlarındadır. Çok ortaklı sermaye birikimleri önceki yıllarda görülen olumsuz deneylerden dolayı teşebbüs gücünü yitirmiştir.

Diyarbakır'da bulunan belli başlı devlet sanayi yatırımları, yılda 450 tonluk üretim yapan Sümerbank Pamuk Sanayii, yılda 142 bin 857 metrekare üretimi olan Sümerbank Halı ve Yün Sanayi, 8 ton-saat kapasiteli Yem sanayii, ile Et ve Balık Kurumu'dur. Süt Endüstrisi Kurumu ile Tekel İçki Fabrikası da kentin önde gelen yatırımlarındandır. Diyarbakır'da özel sektöre ait 25 kuruluş bulunmaktadır.

RÖPORTAJ

Diyarbakır Ticaret Odası Başkanı: HAMİT ÇETİN

Diyarbakır'ın ekonomik ve ticari durumunu incelemeye, yorumlamaya kalkarsak kaba hatlarıyla bazı temel noktalara varırız. Bu temel noktaları incelediğimizde ise, bazı olumsuzluklar ve çelişkiler olduğunu görürüz.

Diyarbakır coğrafi konum olarak, bölgenin merkezi durumundadır. Ulaşım yönünden olsun, sosyal hizmetler yönünden olsun, diğer bölge illerine oranla daha fazla avantajlara sahiptir. Kısaca: İstanbul-Ankara-İzmir gibi kendi bölgesinin metropolü durumundadır. Tüm bu olumlu şartlara karşın, ekonomik-ticari yaşamında bir olumsuzluk ve çelişki gözlenmektedir. Şöyleki:

a—Diyarbakır, sanayi yatırımları yönünden nüfusuna oranla oldukça geridir. Gerek devlet sektörü, gerekse özel sektör yatırımları yeterli düzeye ulaşamamıştır.

b—Belirli birkaç tarım ürünü dışında, üretilip pazarlanabilecek ürünler çok kısıtlıdır.

c—Diyarbakır nüfus artış hızı ve yoğunluğu yönünden, Türkiye'nin önde gelen illerinden biridir. Bu hızlı nüfus artışına karşın, yeterli iş sahaları yoktur. Bu da doğal olarak işsizlik sorununu doğurmaktadır.

d—Bilindiği gibi Türkiye'nin umumi ekonomik ve ticari durumu 12 Eylül'e kadar eski idareler zamanında bozulmuş vaziyette idi. Her ne kadar 1980 yılının Ocak ayında ekonomik tedbirler alınacağı benimsenmişse de istenilen yasalar çıkarılmamıştır. Piyasaya para arzı azalmış vadeli mal almak zorlaşmış, peşin para ile tüccarlarımız mal almak zorunda kalmıştır. 12 Eylül 1980 Harekâtı ile ekonomik tedbirlere ilişkin yasalar çıkarılmış ve ekonomik alanda olgunluk görülmüştür. Bu vesileyle enflasyon yüzde 30 nisbetinde düşmüştür. Türkiye piyasasında istenilen mal bulunmuş ve karaborsa önlenmiştir. Havadan para kazananların yani karaborsacıların yolu tıkanmıştır.

e—Şehrimizin en büyük gelir kaynağı tarıma dayanmaktadır. Bölgemizde sulama ile yapılan tarım çok azdır. Ancak Devegeçidi Barajı'ndan istifade eden bazı etraf köylerimiz mevcuttur. Türkiye'de tahmin edilmelidir ki hiçbir nehir bizim Dicle Nehri gibi boşuna akıp gitmemektedir. Nehrin çıktığı kollardan şehrin çıkışına kadar hiçbir sulama veya enerjiden faydalanılmamaktadır. Edinilen bilgiler ile şehrimizin ovalarını sulamak üzere üç sulama barajı projeleri senelerce evvel mevcut olup, bugüne kadar tahakkuk edilmemiştir. Bu barajlar imkânlar dahilinde yapıldığı takdirde çok geniş olan ovalarımız sulanacak, ekonomik ve ticari alanlarda ve işsizlikte büyük oranlarda faydalar sağlanacağı ve yöremize yenilikler getireceği muhakkaktır.

2—Yöremizdeki işsizliğe çözüm getirebilmek için, her şeyden önce kırsal yöreden şehire yapılan göçün önlenmesi gerekmektedir. Göçün ana nedeni ekonomik sorunlar olduğuna göre, sorunun çözümü uzun vadede bazı önlemlere ve çalışmalara bağlıdır. Zaten bu sorun yalnızca ilimizin değil aynı zamanda tüm Türkiyemizin ana sorunlarından biridir. Devlet ve özel sektör tarafından ilimizde oluşturulacak yatırımlar işsizlik sorununu bir nebze de olsa kolaylaştıracaktır. İşsizlik nedenlerinden biri de muhakkak ki nüfus artışıdır. Şehrimizdeki konutlar yeterli değildir. Türkiye'nin büyük şehirlerinde olduğu gibi şehrimizde de en fazla göze çarpan gecekondu ve plansız yapılan konutlardır. Bu vesileyle inşaat sektörünün canlandırılması ve devletimizin kooperatiflere daha fazla imkânlar tanıyarak konut sorununa çözüm getirilmelidir.

3—Şehrimizde nüfus artışının ana nedeni, yukarıda da değindiğimiz gibi kırsal yörelerden ilimize yönelen büyük göçlerdir. Bulunduğu yerde yeterli ekonomik olanaklar elde edemiyen vatandaşlar daha iyi olanaklar elde edebilmek amacıyla büyük illere göç etmektedir. Bu da birçok sorunu beraberinde getirmektedir.

Diyarbakır'ın nüfus yoğunluğu son on yılda iki katına ulaşmıştır. Zaten kısıtlı olan iş sahaları tamamen kapanmış, buna paralel olarak konut sorunu ortaya çıkmış ve hatta büyük boyutlara ulaşmıştır.

4—Diyarbakır, sanayi ürünleri üretimi yönünden de konumuna göre oldukça geridedir. Devlet eliyle oluşturulmuş birkaç fabrika dışında, özel sektörün ortaya koyduğu pek bir şey yoktur. Sanayi sitesi olarak faaliyette bulunan tesis, küçük atölye ve işyerlerinden öteye gidememiştir.

5—Diyarbakır Ticaret ve Sanayi Odası olarak ekonomik ve ticari yönlerden gelişebilme konusunda bazı önerilerimiz olacaktır. Her şeyden önce, gerek devlet eliyle olsun, gerekse özel sektör eliyle olsun, yatırımlar hızlandırılmalı, yeni iş sahaları açılmalıdır. Şehrimizin büyük kapital sahibi kişileri Diyarbakır dışındaki illerde oluşturdukları yatırımlarını kendi memleketlerine kaydırmalıdırlar. Diyarbakır'da son on yıl içinde korkunç bir hızla konut inşaatı olmuştur. Yatırımların hemen tümü bu yöne aktarılmıştır. Bu yatırımların yüzde 25'i dahi sanayi yatırımlarına kaydırılmış olsa idi, sorunun büyük bir bölümü kendiliğinden çözülmüş olurdu.

Sonuç olarak, sorunların temeline elele vererek bilinçli bir şekilde inersek, çözümünü bulmak pek zor olmayacaktır kanısındayım.

DİYARBAKIR'DA PETROL...

1954 yılında Petrol Kanunu'nun kabul edilmesi ile petrol aramaya başlayan Shell'e ilk petrol arama ruhsatı Mayıs 1956'da verilmiştir.

Shell 1955'ten 1958 yılına kadar kadar Trakya'da jeolojik ve sismik aramalar yapmış ve bunları takiben altı sondaj kuyusu açmıştır. Ancak bunların hepsi boş çıkması üzerine Trakya'daki çalışmalardan vazgeçmiştir.

Shell mensupları Orta Doğu ile çoğrafi ve jeolojik olarak aynı paralel ve düzeyde olan Güney Doğu Anadolu bölgesini keşfederek, çalışmalarını bölge düzeyinde yoğunlaştırmaya karar kıldırmışlardır.

Shell 1956 yılından sonra özellikle Diyarbakır bölgesini kendine arama merkezi seçmiş ve bundan sonraki yıllarda da çalışmaları sonucu bu amaçları ortaya çıkmıştır. 1956 yılında Diyarbakır da yapılan petrol arama çalışmaları sonucu, jeolojik, sismik ve gravimetrik etütler ile bunları takip eden sondajlar sonucunda 19 Mayıs 1960'da Kayaköy-1 nolu kuyu ve sahayı keşfetmiştir. Bu keşif müteakip arama faaliyetleri ile yoğunlaştırılarak, 1963 ile 1975 arasında 16 petrol sahası daha keşfetmiştir. Shell keşif ve aramalarını devam ettirerek bugüne kadar 20 petrol sahası keşfetmiş ve bunların 19'unu yalnız Diyarbakır ilimiz sınırları içerisinde mevcuttur. Diğer tek saha ise Urfa-Siverek ilçesinde petrol sahası keşfi yapılmıştır.

Bu da Shell deyince hemen hemen bütün petrol üretimini elde ettiği sahalar olan Diyarbakır akla gelmektedir. Bugüne kadar 19 petrol sahasının içinde 62 arama kuyusu açmış söz konusu sahaların büyüklüğünü tesbit ve geliştirmek üzere 166 kuyu daha delinmiştir. Bu delinen kuyuların toplam derinliği 58.466 feete (17.820 metre) ulaşmıştır. Shell Diyarbakır sahalarından günde ortalama olarak 22.000 varile kadar günlük petrol elde etmektedir.

Shell 1973 yılında günde 40.000 varil petrol elde ederken bugün ancak 22.000 varil petrol elde etmektedir. Bu düşüş nedenini kendi broşür ve dergilerinden şöyle izah eder: **"Shell'in Diyarbakır petrol sahaları, katlanmış ve bu nedenle fazla çatlamış kalkerli kayalardan oluşmaktadır. Suyun çatlaklardan hızla sızması yüzünden ileri bir hidrolik pompalama tekniği ile yüzüye pompalanan petrol sıvısındaki su oranı giderek artmaktadır.**

Bu sebeple 1973'te günde 40.000 varile (yılda 2.0 milyon ton) kadar çıkan günlük petrol üretimi 1981'de günde 22.118 varile (yılda 1.1 milyon ton) düşmüştür. Fakat, 1981'de yapılan başarılı geliştirme sondajları ve iyileştirme çalışmaları sonunda 1980'e nazaran üretimde az da olsa bir artış sağlanmıştır. 1981 yılında Shell tarafından üretilen yerli ham petrol yerine ithalat yapılması gerekse idi Türkiye'de yaklaşık olarak 300 milyon dolara malolacaktı. Shell üretimdeki düşüşü yavaşlatmak için her türlü çabayı göstermektedir."

Shell Diyarbakır'da keşfettiği 19 petrol sahaları şunlardır: Kayaköy, Kurkan, Kayaköy West, Beykan, Şahaban, Kurkan South, Katin, Maletepe, Barbeş, Malatepe West, Köşk, Sebyan, Yatır, Yeniköy East, Satyan, Yatır East, Çobantepe, Yerigüzel ve Sincan sahalarıdır.

SHELL ŞİRKETİ'NİN DİĞER FAALİYETLERİ

Shell şirketi gibi petrol arama ve üretimi sürdüren TPAO ile 1982'de de ortaklaşa arama çalışmaları yapmak üzere Hamuk civarında ruhsat talebinde bulunmuş, TPAO ile Adana'da ortak faaliyet göstermiş, geçen yıl Siverek, Dağcı-1 adlı kuyu Shell ve TPAO ortaklaşa delinmiştir.

SHELL HAM PETROLÜN NAKLİYESİ VE TASFİYESİ

Shell Diyarbakır bölgesindeki kuyulardan ürettiği ham petrol, Pirinçlik'te toplanarak TPAO'na ait boru hattı ile İskenderun yakınındaki Dörtyol sahil terminaline nakledilir. 1981 yılında TPAO'na vergi de dahil olmak üzere 654 milyon lira taşıma ücreti ödemiştir. Dörtyol'dan da 17.000 tonluk M/T Mersin tankeri ile Mersin'deki Anadolu tasfiyehanesi A.Ş+. (ATAŞ Rafinerisi)'ne taşır. Özel sektör olan ATAŞ 1961 yılında üretime başlayarak hissedarları şunlardır:

MOBİL	
SHELL	
% 51	% 27
BP	% 17
Marmara Petrol	% 05

ATAŞ'ta sıvılaştırılarak ham petrolü şu ayrılmalara tabi tutar, petrol gazı, normal ve süper benzin, gaz yağı, dizel yakıtı ve fuel-oil elde edilmektedir.

Diyarbakır'da spor Ziya Gökalp ile başlar...

Futbol ve atletizm büyük gelişme gösterir...

Atıcılık ve avcılık Diyarbakır'da ileridir

DİYARBAKIR'da sporun oldukça eski bir tarihi vardır. Bu ilimizdeki spor etkililiğini Ziya Gökalp başlatmıştır. Ziya Gökalp'in Malta dönüşü 1922 yılında kurmuş olduğu Gençlik Derneği Diyarbakır'da spor faaliyetinin yoğun hal almasını sağlamıştır. Gençlik Derneği içinde kurulan Gençlik İdmanyurdu Diyarbakır'ın ilk spor kulübü olmuştur. Ancak Diyarbakır Gençlik İdmanyurdu 1923 yılında kapanmıştır.

1924 yılında bu kez Said Nafiz Bey'in başkanlığında Dicle İdmanyurdu kulübü kurulmuştur. Dicle İdmanyurdu kulübü Türk Ocağı'na bağlı bir kulüp etkinliğinde görülmüştür.

1930 yılında Diyarbakır'da Ayspor ve Yıldızspor kulüpleri oluşturulmuş ve Diyarbakır'da bu kulüpler spora hizmet vermişlerdir.

1950'lerde Diyarbakır'da dört kulüp sporda etkinliği gösteriyordu. Ayspor, Yıldız Gençlik, Karacadağ ve Dicle Gençlik kulüplerinin faaliyeti Diyarbakır yöresi sporuna büyük kazançlar getirmiştir.

FUTBOL

Diyarbakır'da futbol, günümüzde en popüler spor hüviyetini korumaktadır. Gerçi basketbol, voleybol, atletizm, boks gibi spor dallarında da olumlu bir sportif faaliyet göze çarpmakta ise de futbol hepsinin başında yer almaktadır.

Diyarbakır futboluna Yıldız Gençlik, Ergani Gençlik, Karacadağ Gençlik, Havagücü, Karagücü, Ayspor Gençlik, Dicle Gençlik ve Ülküspor Gençlik gibi eski kulüplerin pek büyük katkıları olmuştur.

Diyarbakır'da ilin adını taşıyacak bir spor kulübü kurulması yolunda ilk adım 1968 yılında atılmış ve bir avuç müteşebbisin olumlu çalışmaları sonucu bu gerçekleşmiştir. Diyarbakır'ın adını taşıyan Diyarbakırspor kulübü renk olarak, Diyarbakır'ın dillere destan olmuş meşhur karpuzunun renklerini (yeşil, kırmızı, siyah) almıştır. O sene Türkiye Üçüncü Ligi'ne dahil olan Diyarbakırspor olumlu ve canlı bir mücadle vermiştir. İdarî alanda olduğu gibi spor alanında da bu olumlu mücadele semeresini vermekte gecikmemiş ve Diyarbakırspor 1975-1976 sezonu sonunda Türkiye Üçüncü Ligi'nde grubunun şampiyonluğunu kazanarak Türkiye İkinci Ligi'ne yükselmiştir. Yeşil-Kırmızı-Siyah formalı takımı büyük mücadelesini bu kümede de sürdürmüş ve 1976-1977 sezonu sonunda Türkiye Birinci Ligi'ne yükselme başarısını göstermiştir. Diyarbakırspor 1979-1980 sezonu sonunda tekrar Türkiye İkinci Ligi'ne düşmüştür.

Sporun çeşitli dallarında Diyarbakır'da etkinlik bu ilimizde yüksek öğrenim kurumlarının meydana getirilmesi sonunda gelişme sağlamıştır.

ATICILIK—AVCILIK

Diyarbakır'da atıcılık ve avcılık sporunun eski bir geçmişi vardır. 1941 yılında kurulan ve o zamandan beri çalışmalarını sürdüren atıcılık ve avcılık kulübünün bu gelişmede payı büyüktür. Ragıp Kirman, Latif Şimşek, Mehmet Dursun Diyarbakır'ın şampiyon atıcıları arasındadır. Mehmet Dursun ile Mehmet Oğulgaymış, Atıcılık Millî Takımı'na seçilmişlerdir.

Diyarbakırspor futbol takımı...

Basketbol, voleybol, güreş, kayak, masa tenisi dallarında Diyarbakır'da son yıllarda büyük aşamaya girmiştir.

DİYARBAKIR'IN ÜNLÜ SPORCULARI

ATICILIK: Mehmet Dursun (32 yıl süre ile Türkiye şampiyonu oldu). 1949, 50, 53 hariç,) 1968 Meksika, 1972'de Münih 1976'da Montreal Olimpiyatları'nda atıcılıkta Türkiye'yi temsil etmiş. 1975'de Cezayir Akdeniz Oyunları'nda ikinci oldu. 1955'de Belgrad'da Balkan üçüncüsü... 1954'de Usküp'de Balkan şampiyonluğunu kazandı. MEHMET AKGÜN: 1977 yılında Bulgaristan'ın başkenti Sofya'da 5.93 ile Türkiye atıcılık rekorunu kırdı. 1974'de Belgrat'ta Balkan üçüncüsü, 1982'de Sakarya'da yapılan Hava Kuvvetleri Cumhuriyet kupası'nda dereceye girdi.

MEHMET OĞULKAYNIŞ: 1972'de manisa'da yapılan atıcılık şampiyonasında birinci geçen yıl Diyarbakır'da yapılan şampiyonada ikinci oldu.

DİYARBAKIR AMATÖR LİG TAKIMLARI:

Melik Ahmet Gençlik: Kırmızı - Beyaz.
DSİ Bağlar: Yeşil - Beyaz.
Karacadağ Gençlik: Siyah - Beyaz.
Diyarbakır Amatör: Yeşil - Kırmızı.
YSE Ayspor: Sarı - Lâcivert.
Ergani Gençlik: Sarı - Siyah.
Doğanspor: Yeşil - Sarı.
Lice Kayaspor: Kırmızı - Beyaz.
Hazro İdmanyurdu: Mavi - Beyaz.
Özyıldız Gençlik: Sarı - Kırmızı.

DİYARBAKIR İKİNCİ AMATÖR LİG TAKIMLARI:

Devrimspor: Kırmızı - Beyaz.
Tek Kapı Gençlik: Mavi - Beyaz.
Kasaplar İdmanyurdu: Yeşil - Beyaz.
Silvanspor: Yeşil - Beyaz.
Urfa Kapı: Mor - Beyaz.
Yeşil Yıldız: Yeşil - Siyah.
Lice İdmanyurdu: Kırmızı - Mavi.
Bismil Umutspor: Kırmızı - Beyaz.
Bağlar Gençlik: Turuncu - Mavi.
Kuyumcular Gençlik: Turuncu - Siyah.

DİYARBAKIR BEDEN TERBİYESİ BÖLGE MÜDÜRLÜĞÜ...

Beden Terbiyesi Bölge Müdürü: Tahir Dönmezer
Adresi: Beden Terbiyesi Bölge Müdürlüğü
Telefon numarası:
Memursayısı: 27
İşçi sayısı: 3
Lisanslı sporcu sayısı: 2451 erkek,bayan sporcu yok
Tesisler: Diyarbakır Stadı 7500 kişilik, spor salonu 1500 kişilik, atış poligonu 24, Silvan Spor Salonu 2500 kişilik.
Bölgede faaliyet gösterilen spor dalları: Futbol, voleybol, basketbol, atıcılık, avcılık, atletizm, güreş, kayak, masa tenisi.

Önemli kişiler

Ziya Gökalp

ZİYA GÖKALP (1857 - 1924) Yazar, düşün adamı. İttihat ve Terakki Partisi'nin ideologu. 1918 Mütarekesinden sonra Malta Adası'na sürgün edildi. Dönüşte, Ankara'ya geçip Ulusal Kurtuluş Savaşı kadrolarında yer aldı, milletvekili oldu, 2. Dönem. Selânik'te Genç Kalemler, Türk Yurdu dergilerini çıkardı. Türkçülük ve dilde özleşme akımlarının öncülerindendir.

Dr. YUSUF AZİZOĞLU (1917 - 1970) Doktor, siyaset adamı, sağlık bakanı.

FAIK ALİ OZANSOY (1875 - 1950) Servet-i fünun'cu şair.

CAHİT SITKI TARANCI (1910 - 1956) Şair. Paris'te siyasal bilimler okudu. Savaş çıkınca öğrenimini yarıda bırakıp yurda döndü, çevirmen olarak çalıştı. 1946'da CHP'nin açtığı şiir yarışmasını 35 Yaş adlı şiiriyle kazandı. Yapıtları: Ömrümde Sükut, Otuzbeş Yaş, Düşten Güzel, Sonrası.

KAZIM İNANÇ (1880 - 1938) Kurtuluş Savaşı komutanlarından, general, vali, milletvekili.

ZÜLFİ TİGREL (1877 - 1942) Siyaset adamı, Lozan Barış Konferansı danışmanlarından, milletvekili.

ALİ EMİRİ (1857 - 1923) Araştırmacı ve Tezkire yazarı. Tarih ve edebiyat araştırmalarıyla tanındı. Önemli yapıtı: Tezkire-i Şuarayı Amid.

Ozansoy

Cahit Sıtkı Tarancı

Süleyman Nazif

SÜLEYMAN NAZİF (1870 - 1927) Şair, yazar, idareci.

CEMAL YEŞİL: (1900 - 1977) Şair.